

Velikanu glume Nagrada 50 godina Motovun Film Festivala, koja slavi filmaše koji su nepovratno zadužili hrvatsku kinematografiju

## ZDENKO JELČIĆ

# Sive stanice odumiru od ljutnje

Kroz kućni odgoj stječeš ljubav prema ljudima. Obrazovanje to samo podržava. Nikad nisam radio protiv ljudi, nikad nisam mrzio ljude. Čak ljudi koji su radili protiv mene, ja im ne bih zamjerio. Ne mogu ja drugima staviti pamet u glavu. Kao drugo, ne ljutim se na druge ljude. Mogu se samo ljutiti na sebe ako ja pogriješim. A u zadnjih 20 godina, i još puno prije, shvatio sam da ima nešto što čovjek mora strašno podržavati u sebi – jako sam napredovao u ravnodušnosti. I kako sam stariji sve više napredujem u ravnodušnosti - uči Jelčić

Siniša PAVIĆ

**O**tkad je Motovun film festivala, otad je i Nagrade 50 godina što slavi filmaše koji su nepovratno zadužili hrvatsku kinematografiju. Na ovogodišnjem posve posebnom izdanju festivala, na izdanju koji je u isti čas i oproštaj s Motovunom i promocija Gorskog kotara i Delnica kao novog staništa Cinehill Motovun film festivala, ova će nagrada posve zasluženo u ruke Zdenka Jelčića.

I to je sjajno, jer nema boljeg čovjeka da upali novi festivalski krijes od onog što je glumio komandanta Ljubu u kultnoj seriji Televizije Zagreb »Kapel-ski kresovi«. Pričati s komandantom Ljubom najblaže rečeno je privilegija onom tko je kao klinac u antikvarijatu kojeg više nema kupio knjigu Veljka Kovačevića, pa još s piščevim potpisom. Jer, laže svatko tko kaže da ulice nisu bile prazne za emitiranja »Kapel-skih kresova« i da nije htio biti Dimnjačar, Ridan, Prsan i Ljubo komandant prije svih.

Komandant Ljubo se vraća na mjesto...

- Nesreće - smije se Ljubo. - Ma herojske pobjede - velimo.

- Tako je - prihvaća Jelčić.

Vidi se odmah da ne laže taj ništa kada kaže da nije od onih koji pred intervju pišu sebi skice odgovora da nešto ne bi krivo rekli i da spremni dođu na intervju.

- Ja, kao svugdje u životu, dođem nespreman. Možeš me pitati što god hoćeš, a ja ću ti odgovarati ono što mi je u tom trenutku u glavi - pojašnjava Jelčić.

»Kapel-ski kresovi« su bili, kaže, jako davno, ima i 50 godina skoro.

- Toliko godina ima moj sin. On je profesor na fakultetu u Dubrovniku, završio je biznis i menadžment, ima dvije unučice. Tada toga ničega nije bilo kad sam ja »Kapel-ske kresove« snimao - šeretski će Jelčić.

### Dosadna vojska

Kad je redatelj Ivan Hetrich s ekipom krenuo pripremati sve što pripremiti treba za snimanje serije, Jelčić je bio u vojsci u Zadru. Bilo mu je 26, skoro 27 godina, nikakva snimanja mu nisu bila na pameti i u vojsci mu bi užasno dosadno.

- Već sam bio završio i Fakultet političkih nauka i Akademiju, već bio glumac, u Dubrovniku dobivao neke nagrade... Tko će sada tih godinu dana izgubiti - priča Jelčić.

Nije da mu je bilo teško, veli da ni ta artiljerija nije bila njemu teška za naučiti, ali dosadno mu je bilo posve.

- A imao sam curu u Splitu, jako zgodnu. Neću vam reći ime, ali zna ona. Pa bih pobjegao u Split na nekoliko dana. Kad ne bih u Split, svaki dan bih stavio pod ruku neke fascikle da izgleda službeno pa bih izašao iz kasarne u Zadar. Tamo sam imao dobro društvo, pa od kafane do kafane - prisjeća se Jelčić.

Samo, u Splitu je ona lijepa djevojka. Valjalo je čim češće u Split.

- Imao sam prijatelja doktora vojnog i on mi je dao uputnicu za bolnicu u Splitu. Naravno da nisam išao u bolnicu već kod cure. U bolnici me nema, u Zadru me nema, a ja kod mog prijatelja Vasje Kovačića lijepo spavam. Fenomenalno sve, pije se, druži s ekipom iz splitskog

nastavak na str. 10.



nastavak sa str. 9.

Kad jedan dan eto ti Borisa Dvornika i Stipe Delića i kažu: »Pa jesi li ti lud!? Traži te vojna policija, kući nam dolazi!« - priča Jelčić.

Dvornik i Delić u čudu jer ne znaju što činiti, a Jelčić 'ladan ko špricer, pomiren tim da će natrag u Zadar, a onda vjerojatno za kaznu u kakav pritvor. Ladan, jer njemu je bilo dobro. Dvornik se sjetio svog prijatelja, šefa bolnice. Ode Jelčić do njega, a ovaj ga, da sanira štetu, stavi na psihijatrijski odjel uz dijagnozu koja je taman takve naravi da sugerira blagu problematiku i osigura važan alibi za sve to boravljenje u Splitu pa da sve prođe bez ozbiljne kazne.

- Za tog smucanja u Splitu usput sam sreću Vanju Pinter. Ona je bila asistent, režiser, poznata žena s kojom sam radio već neke filmove. I govori mi ona da se snima jedna odlična serija, da Hetrich snima, a ona je asistentica, pa me pita bih li i ja glumio. Kako ne bih! - kaže Jelčić.

Po povratku u Zagreb Pinter je Jelčića spomenula Hetrichu i pozvali su u Zagreb. Samo, on je još u vojsci, štoviše gurnuše ga drugih šest mjeseci vojnog roka u Šepurine gdje je tad bila, kako kaže, kažnjenička jedinica.

- Tamo te bace da te ne vide. Ništa ne radiš. Meni je tamo bilo divno - veli Jelčić.

#### Dva poziva

Ma u taj čas stižu mu dva poziva. Onaj iz Zagreba, ali prvo onaj iz Splita i to sa Splitskog festivala zabavne glazbe.

- Dobio sam prvu nagradu za tekst. Delo Jusić je radio muziku, Buco i Buco su pjevali, a ja sam napisao tekst »Blaženi neka su ovi časi«. I sad trebam primit' nagradu. Kažem svome poručniku, koji me volio i bio kao i ja u kažnjeničkoj jedinici: »Žika, pusti me, idem u Split na festival da primim nagradu.« A



U filmu »Okupacija u 26 slika«



Komandant Ljubo u »Kapeljskim kresovima«

on će na to: »Ti? Kakva nagrada! Mrš! Ne može!« - priča Jelčić.

Sutra navečer Delo Jusić je primio nagradu umjesto Zdenka, izašao na pozornicu i rekao da laureat nije mogao doći jer je u vojsci i ne puštaju ga. Sirotog Žiku svi napadoše, taman da ne povjeruje koji dan poslije ni u valjanost poziva Jelčiću da dođe u Zagreb na dogovor za snimanje. Pustio ga je tek pukovnik, šef zadarskog garnizona uz priznanje da ga ni u kokošinjac ne bi pustio kad vidi što mu sve u dosjeu piše.

- Idode po mene šofer i odveze me u Zagreb. Hetrichu sam se svidio. Ali, snimanje je u septembru, a ja iz vojske izlazim u novembru. Puste me onako u uniformi. Dodem u Delnice i trebam spavati u garnizonu. Boris Dvornik i Pavle Vujić ni

„Neću se hvaliti, ali ja sam puno bolji glumac nego sam viđen. Dođe režiser, ja malo odglumim, a on kaže: »Dobro.« Mogu ja i pet puta bolje, ali 'ko će se sada zajebavat' kad čeka društvo, piće

čut'. Došli su pukovniku, Radić se zvao, kazali mu da ne mogu spavati u garnizonu, a raditi ozbiljne stvari. I kaže Radić: »Dobro. Skidaj uniformu i u hotel!« Ali, ja nemam ništa. Žarko Radić da košulju, Boris gaće, ovaj cipele, Božo čarape, dok nisam dobio prvu lov, otišao u Delnice i pokupovao svega da imam - kazuje Jelčić. Dva mjeseca nema vojske. I kako ga je službeni automobil dovezao u Delnice tako ga je i odveo u Šepurine da se razduži.

- Dodem u uniformi, tamo me Žika primi, presvučem se, počastim dečke pa u auto i natrag. Tako je to bilo - kaže Jelčić. A Žika, nevjerni Žika, poslije je bio ponosan na 'svog' kaptana Ljuba, taman da su znali piće popiti kad bi se vidjeli.

#### Ekipa iz snova

Kada je Jelčić došao u Zagreb pred Hetricha bilo mu je 27 godina. Bio je, kaže, visok, mršav dečko, vojnička izgleda i Hetrichu se to odmah svidjelo jer je tako i zamišljao Ljuba. Bila je to jedna od glavnih uloga, nosila sa sobom jedno 12 mjeseci snimanja u Gorskome kotaru. I bilo je, ističe Jelčić, sjajno. Boris Dvornik, Pavle Vujić, Zvonko Lepetić, Božo Orešković... Ekipa iz snova.

- Jednom smo otišli u »Šumski dvor« u Delnicama. »Šta ima?«, pitamo. Ima pršuta od medveda. E, to nam daj! I jedemo mi k'o da je normalni pršut. I pijemo. Popili smo sve vino koje su imali i još žedni! Daj još vina, jer voda ne gasi ništa. Tri dana nismo mogli snimati. Popili sve i opet žedni - smije se Jelčić.

Bila je, kaže, velika zajebancija, ali se bome i radilo pošteno, sve se snimalo vani, na lokacijama.

- Novca je bilo, k'o što ga sada više nema, već se sve snima u zatvorenom na brzake s tri glumca. Tamo je bilo 120 glumaca, vojska je pomagala,



ZDENKO JELČIĆ

glumčina od formata

bilo je statista... - prisjeća se Jelčić.

A Delničani, Gorani reagirali su, veli, sjajno. Kako i nebi kad se sve o čemu film govori tu i događalo.

- To je napisao Veljko Kovačević. On ja bio Crnogorac koji je prije rata došao u Zagreb na fakultet. Komunjara je bio mlada i kad je počeo rat u Španjolskoj, on je otišao tamo. Kada su Frankovci pobijedili, pobjegao je u Francusku. Bio je obrazovan čovjek, studirao pravo, govorio francuski i u Francuskoj bio do početka rata. Tad dolazi u Zagreb. Došao se prijaviti da ide u rat protiv Nijemaca '41. Onda su ga iz Zagreba uputili u Gorski kotar da diže ustanak. Ono što je u seriji to je i bilo, to je autentično, iz njegova knjige »Kapeljski kresovi« - ističe Jelčić.

#### Zabavna i herojska

Vratit ćemo se mi na snimanje serije, ali ajmo prvo apsolvirat' pitanje koje se nekako samo do sebe nametnulo. Može li se snimiti film, serija, o Domovinskom ratu, pa da je k'o »Kapeljski kresovi« i zabavna za gledanje i herojska posve!?

- Može, ali nema love. Ja sam dugo bio u Švicarskoj, 25 godina, radio i na filmu i na televiziji, ali sam radio i u najboljem teatru u Europi. To ja bio Schauspielhaus Zürich. Tamo je bio čovjek koji se zvao Christoph Marthaler. Svjetski režiser, najbolji u to vrijeme. On je vodio taj teatar i to je onda bio najbolji teatar u Europi. Mene je uzeo, igrao sam nekoliko sezona, na njevažnom naravno. Njemu bi dali iz grada 50 milijuna franaka godišnje, on bi potrošio 70. Onda bi mu dali 70, on bi potrošio 90. Onda bi mu dali 90, a on bi potrošio 120. Pa su ga htjeli smijeniti. Cijela Švicarska se digla na noge! Njemačka, Austrija, svi

protiv gradske skupštine. Jer gdje češ mijenjat' Marthaler. Ne znaju ovi što će, pa ga pitaju kako i zašto troši toliko. A on im kaže: »Trebate shvatiti, umjetnost je skupa, a posebno dobra umjetnost. A mi radimo dobru umjetnost. To zapamtite.« - priča Jelčić.

Marthaler je ipak, nakon još godinu dana u ciriškom kazalištu, otišao i napravio čuda u Berlinu. Gradska skupština je prestala davati teataru toliko novca i teatar je, kaže Jelčić, postao jedan prosječan teatar u Švicarskoj, a ne prvi u Europi.

- Zato i kažem, može se snimiti sve, samo tad je bilo love iz cijele Jugoslavije, svih jugoslavenskih televizija. Što god treba, bilo je. Ne znači to da smo mi glumci dobivali veće plaće, veće honorare, već je cijela mehanizacija radila što god treba napraviti - ističe Jelčić.

Bukvalno sve.

- Te godine nema snijega. Zamisli Gorski kotar bez snijega. Nema problema. Svi u Kranjsku goru. Boris, ja, Božo, skijaški inspicijenti koji će nas učiti. Boris je prvi dan poslao u pizdu materinu i skije i snijeg, a mi smo 15 dana sjedili u Kranjskoj Gori - smijulji se Jelčić.

Oni koji su ih trebali naučit skijanju tako su odglumili dublerske uloge, ma to ni za jotu ne umanjuje spektakularnost scena od skijanja. Samo, kad Jelčić dođe u utorak zapaliti

„Iz moje ekipe »Kapeljskih kresova« više nema nikoga. Ima Žare Radić koji je bio omladinska škola i Nada Gačešić, ja koji sam bio komandant, a ostali svi poumirali

krijes teško da će ga dočekati itko stariji. Onih koji su bili u ratu, koje je za snimanje i upoznao, njih više nema.

- A i iz moje ekipe »Kapeljskih kresova« više nema nikoga. Ima Žare Radić koji je bio omladinska škola i Nada Gačešić, ja koji sam bio komandant, a ostali svi poumirali. Znam vrlo dobro da sam išao u nekoliko kuća u Lokvama, Mrkoplju, na ručkove s tim ljudima koji su iz knjige. Božo Orešković je igrao Ridana i onda nas Veljko Kovačević zove na ručak kod - Ridana. Mi dođemo, a on jedan simpatičan, stari gospodin, odličan. Po njemu je Veljko napravio Ridana - prisjeća se Jelčić.

#### Nema tih para

Na Petehovac će tako Jelčić po nagradu za životnu djelo. Nije mu prva, dobio ju je i na Vukovar Film Festivalu, baš kao što je u Puli dobio nagradu Fabijan Šovagović od strane Društva hrvatskih filmskih redatelja.

- Znači očigledno da na mene više ne računaju za snimanje - šali se, prije no što iskreno prizna da mu je drago.

Trebao je skočiti i do ovogodišnje Pule, jer dva su filma igrala u kojima glumi. Davali su mu ulogu i u Dubrovniku, ali neće. Zamalo je prihvatio angažman i u jednoj seriji što se u Beogradu snimala. Zamalo. Rekao je producentima: »Ajde da mi je 30 godina, da je tu Gaga Nikolić, Pera Božović, da je Skadarlija, ali da dođem u Beograd snimati od sedam ujutro do sedam navečer, a onda u krevet, e to neću. Nema para koji to mogu platit'«.

To nas pomalo vodi ka Zdenku Jelčiću piscu, ka knjizi »U potrazi za izgubljenim Narcisom«. Jelena Ivanišević s Instituta za etnologiju i folkloristiku, u svojoj knjizi »Od kuharice do književnosti - ogledi o kulinarskoj prozi«



## PONOS - Pokret narodnog otpora smijehom

Onomad u jednom intervjuu reče Jelčić kako nam treba Pokret narodnog otpora smijehom ili ti PONOS. Nama veli da će to morati netko mlađi, jer ona lepeza interesa koja je tako široka kad si mlad, godinama biva sve uža.

- Ja sam, kad sam bio mlad, napravio Čapljinso ljetovanje koje je bilo najbolji ljetni festival u Bosni i Hercegovini - veli Jelčić. Šerbedžija, Šovagović, Zagrebački kvartet... Sve je to u Čapljinu dovođio Jelčić. Melbourne, Rio de Janeiro, Rim, Graz, Čapljin! Tim je redom svirao onomad Zagrebački kvartet. Svirali su tako da sva publika poslije pita kad će opet doć', makar prije koncerta pojma nije imala što ju čeka. A glazbenici ostadoše u čudu suočeni s ljepotom hercegovačkom, pa sve pitaju: »Što je ovo!? Zar ovo postoji!?!«





## Ja sam bio komunjara, ćaća je bio komunjara

Nema Jelčić problem s tim da kaže komunjare za one koji su komunjare bili, samo što kad on kaže 'komunjare' to zvuči nekako normalno, meko.

- Ja sam bio komunjara, ćaća je bio komunjara - kaže.

- I nije vas nikada to koštalo? - pitamo.

- Ali zašto!? Što je bilo pravednije od toga!? Bit' nacionalist, bit' u ustaškom pokretu i otići u Njemačku pa bacat bombe na konzulate!?

- pita se Jelčić.

Priča kako mu je otac prije rata bio veliki Radićevac, HSS.

- Ali kad je došao rat, kada je trebalo ići u ustaše nije htio u ustaše nego je otišao u rad-

nike s nekim prijateljima, na Širokom Brigu i tamo su kopali rudu da ne bi išao u ustaše. Radićevac, ali ne onaj koji je otišao u ustaše nego od onih koji su otišli u partizane. Bio je čestit čovjek, krojač, imao veliku radionicu. Poslije rata su ga izabrali za predsjednika općine, moj brat je bio inženjer agronomije, ministar, u Beogradu u vijeću. Meni je to bilo najnormalnije. Ali, umjesto da dobijem stan u Zagrebu kad sam došao na fakultet, ja sam stanovao u domu. Stipendiju je dao nekoj sirotinji, meni je nije dao. Spavao sam u studentskom domu k'o i svi ostali seljaci. Nikakvih privilegija nisam imao. E to je bio pravi komunjara - kaže Jelčić.

**“** Stvar je u tome da sam ja davno shvatio tri stvari koje glumac mora biti. Mora biti autentičan. A ja sam autentičan. Da bi bio autentičan mora biti autonoman. Kako ćeš biti autentičan ako nisi slobodan, autonoman. I kako ćeš biti autonoman ako nisi autohton, ako ne znaš gdje pripadaš. A ja znam da sam debelo u onome hercegovačkom kamenu. Tu nema glume. Tu je vazda Zdenko Jelčić

SANJIN STRUKIC/PIXSELL

kazat će kako se Narcis pridružuje hedonističkoj literaturi dokolice što tematizira užitek i oko njega gradi svoju fabulu. Pojednostavljeno rečeno, vazda je u majstora bio prvo užitek, a onda posao, ili barem da ruku pod ruku idu.

- Neću se hvaliti, ali ja sam puno bolji glumac nego sam viđen. Dođe režiser, ja malo odglumim, a on kaže: »Dobro.« Mogu ja i pet puta bolje, ali 'ko će se sada zajebavati' kad čeka, društvo, piće - kaže Jelčić.

U tom Narcisu glavni junak, a glavni junak je nesumnjivo satkan po uzoru na autora, toliko zna o jelu i pilu i lijepim ženama da se čini da takvog svijeta više među nama i nema. U knjizi drugoj »Sponzor-ruša u Parizu« sva je radnja na užitek usmjerena i više.

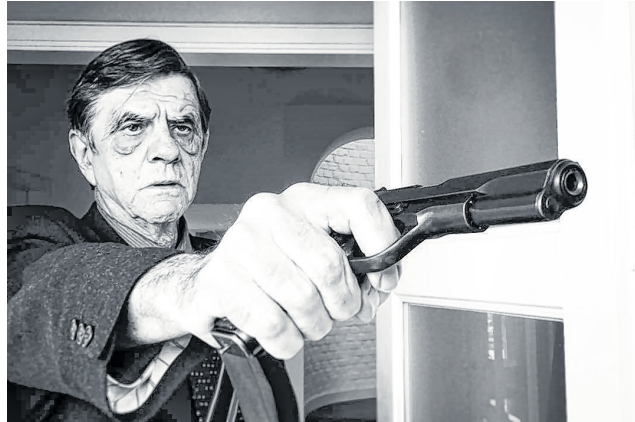
- Dođe mladi, razbarušeni Hercegovac s kosurinom, opasan, 37 godina u Pariz.

Imao sam love, jer smo u to vrijeme Gumbak i ja radili reklame za Bronhi. Snimili smo 10, 12 epizoda i odjednom je Kraš počeo po cijeloj Jugoslaviji prodavati pet puta više, a i inače je puno prodavao. I počela je dolaziti lova - priča Jelčić.

Jer, što je išla bolje prodaja, više je kapala i lova na onaj dogovoren honorar, zahvaljujući, koliko se sjeća Jelčić, redatelju reklama i tadašnjem direktoru Jadran filma. Koliko je milijuna ili hiljada dinara tu bilo ne sjeća se, ali bilo je puno.

- A ja sam stalno želio ići u Pariz. Frankofil sam, volim Francusku. I što ću s lovom!? Hoću kupiti cipele, hoću kupiti stan!? Odo ja u Pariz! - veli Jelčić.

S prijateljem se odvezao u Pariz, pa je u jednom hotelu, što su ga držali naši ljudi, spavao mjesec dana, a kad



Blago Antić u »Novinama«

su, kako kaže, ti ljudi vidjeli s kim imaju posla dali su mu stan da ne plaća hotel.

- Naravno da nisam mislio ostati u Parizu 15 godina, mislio sam ostati dok ne potrošim lovu. Dobar restoran, piće, izlasci, pa je to vrlo brzo otišlo. Jer sam znao trošiti. A kako sam bio mlad, zdrav, neke ženice srednjih godina su se pojavile, tako da sam bio sponzorruša. Živio k'o lord - kazuje Jelčić, koji je o tom, k'o što rekossmo, i knjigu napisao.

Inače, i za tog boravka u Parizu upoznao je zanimljiva svijeta iz svijeta filma koji su mu nudili zanimljive angažmane, snimanja kojekuda, u Istanbulu recimo. Nije prihvatio ono za što bi drugi i danas 'ubili'. Pitamo ima li žala zbog tog?

- Ne, ne, ne! Dapače! - na prvu odgovara Jelčić.

A onda osjeti da to ipak traži pojašnjenje.

- Ah...Ima žala zato što sad više ne mogu. Eto, takvog žala ima. Ne merem - iskreno će Jelčić.

### Čista autentika

Na sreću, mogao je i htio je u seriji »Novine« glumiti Blago Antića. I odglumio je starog udbaša upravo savršeno. Publika ga je jednostavno zavoljela, onako kako se zavoli onaj kojeg se dugo čekalo da

nisi autohton, ako ne znaš gdje pripadaš. A ja znam da sam debelo u onome hercegovačkom kamenu. Tu nema glume. Tu je vazda Zdenko Jelčić - pojašnjava i ističe Jelčić.

Zvuči i logično i jednostavno, ali rijetkima uspijeva. Jelčić kaže da je to zato što daju autonomiju, prepuste je i počnu glumiti.

- U teatru se to još i podnosi, ali film ne podnosi glumu. Kad ste vidjeli Pavla Vujsića da glumi!? - pita.

- Nikad. Pavle je uvijek Pavle - iskreno će sedma sila.

A baš je Pavle Vujsić za snimanja »Kapeljskih kresova« poveo Jelčića na piće, na benzinsku onako s nogu, da mu kaže: »Dobar si, i bit' ćeš dobar, samo nemoj bre da se češeš oko glave.« Aludirao je Vujsić na to da se počeašat' čovjek po glavi može i prirodnije, a ne da glumi.

- Reko: »Pajo, zapamtio!« I nikad se nisam češ' o oko glave - smije se Jelčić.

Blago Antić je uistinu čista autentika. Reći će Jelčić da je on takve ljude i poznao. A bome ga je i major u vojsci htio angažirati' u tom smislu.

- Rekoh mu: »Druže majore, imate u svakom vodu trojicu, četvoricu. Što će vam peti!?« On se počeo na to smijati - prisjeća se Jelčić.

Hercegovina je ta, kako veli, autohtonija.

- Ona se dobiva kao prvo familijom: otac, majka, brat, sestra. Onda proširenom familijom, rod, od brata djeca, od dva brata djeca. Čestit odnos prema familiji, a onda i čestit odnos prema komšijama, prema Čapljini. Sve ti to ostane u tih 18 godina što sam ih dolje proveo. A kad na Akademiji studirao kod Marinkovića, Klaića... Ulazilo je znanje, ali je karakter ostao isti. A znanje samo pomaže karakteru i to puno. Što čovjek više zna to može biti bolji karakter - kaže Jelčić.

Znanje je u redu, autohtonost nam se vrati.

- Neću se puno hvaliti, ali ja sam vrlo obrazovan frajer. Do fakulteta sam pročitao sve. Počeo sam s pet, šest godina i do 18. sve. Bio sam najbolji učenik u gimnaziji, petica iz mature. Onda sam došao na Fakultet političkih nauka pa sam bio odličan. A onda sam upoznao cure koje su išle na fakultet. Bile su iz finih obitelji, pretplaćene na HNK, na Komediju, ITD, a ja sam bio komad. Pa su me vodile sa sobom, a ja sam nakon dvije godine rekao: »Ja ću bit glumac!« Otišao na Akademiju, spremio tri pjesme i dva odlomka iz nekih drama. Između 150 ljudi, među onih sedam prime i mene koji nemam nikakve veze. Drugo su svi bili u Kazalištu mladih, sekcijama, učili ih profesori. Ja sam došao sa sela. Nisam nikad vidio teatar u Čapljini.

Rekli ste »Novine«. To je odlična uloga. Kad smo prvu godinu snimali nije bila među prvim ulogama. Kasnije je bila na vrhu, jer je Matanić shvatio s kim ima posla i dao mi je više, stavio me na čelo liste. Ali stvar je u tome da sam ja davno shvatio tri stvari koje glumac mora biti. Mora biti autentičan. A ja sam autentičan. Da bi bio autentičan mora biti autonoman. Kako ćeš biti autentičan ako nisi slobodan, autonoman. I kako ćeš biti autonoman ako

isto, ali što ćemo sa ženama!? Pune su knjige lijepih žena i čiste strasti. Da ih ne bi...

- Ne mogu sad o tome, jer imam jednu kući - na to će Jelčić.

### Kućni odgoj

Kod kuće je supruga Dijana, ona koja je, sjeća se Jelčić, za velike zagrebačke promocije knjige »Sponzorruša u Parizu« kad ju je netko pitao kako ona reagira na sve što joj suprug piše, kazala: »On piše o periodu između '80. i '83. a mi smo se oženili '87. Što je radio prije toga mene apsolutno ne zanima.«

- Znači, kad bude nova knjiga o ženama, bit će samo ono što je bilo do '87. godine!? - pitamo.

- Ja sam to već napisao, ali sam došao u godinu kad mi se to više ne da. Imam još tri knjige od kojih bi svaka trebala imati 200, 300 stranica. Jedna je o ženama, druga je o kazalištu, treća o Hercegovini. To su tri stvari o kojima ja još uvijek mislim. O ženama ne mislim na način na koji sam mislio u vrijeme kad sam pisao i kad sam to radio, više ne mogu. U kazalište više neću. Odigrao sam prije četiri, pet godina predstavu, monodramu »Veliki odlazak«, jedno 50, 60 puta. Jako je bila popularna. Poslije me Ivanda zove da igram u HNK-u u njegovoj predstavi. Ja kažem: »Ivanda, neću. Napravio sam »Veliki odlazak«. Što hoćeš, da napravim dogodine »Veliki odlazak 2«, pa »Veliki odlazak 3«. A u Hercegovinu više ne idem, jer sam prodao auto kad sam napunio 70 godina. Vrlo rijetko idem u Hercegovinu. Dakle, ženske me više ne zanimaju, teatar me ne zanima, Hercegovina me zanima, ali je daleko i ne da mi se.«

Kad Jelčića pitate što mu je otvaralo vrata gdje god da je išao, kazat će da je to kućni odgoj. Od njega, veli, zavisi puno toga u početku. Onda dolazi obrazovanje, koje je tim bolje što si bolje kućno odgojen.

- Kroz kućni odgoj stječeš ljubav prema ljudima. Obrazovanje to samo podržava. Nikad nisam radio protiv ljudi, nikad nisam mrzio ljude. Čak ljudi koji su radili protiv mene, ja im ne bih zamjerio. Ne mogu ja drugima staviti pamet u glavu. Ako je protiv neka je, meni ne smeta. Ja neću bit protiv njega. Kao drugo, ne ljutim se na druge ljude. Mogu se samo ljutiti na sebe ako ja pogriješim. Sive stanice odumiru od ljutnje. Što bi se onda ljutio!? A u zadnjih 20 godina, i još puno prije, shvatio sam da ima nešto što čovjek mora strašno podržavati u sebi - jako sam napredovao u ravnodušnosti. I kako sam stariji sve više napredujem u ravnodušnosti - uči Jelčić.

Komandant Ljubo samo što nije zapalio kresove. Dat će on naredbu. I gledat će na velikom platnu »Kapeljske kresove«. Gledat će sebe mlada.

- Čuj, nije to loše - smješka se Zdenko Jelčić, glumčina.

## Volio sam jesti malo ali dobro

Malo je u nas pisaca koji slasnije pišu o hrani i to onoj vrhunskoj. Tim je začudnije da je Jelčić u kuhinju, da se kuhanja uhvati, ušao relativno kasno, s 40 i kojom.

- Nikad nisam volio puno jest'. Volio sam jesti malo ali dobro. U Hercegovini kuvaju matere. U matere je sve bilo ukusno i ničeg nije bilo puno. Nije tu bilo nekih jestri na žaru. Bilo je što je bilo u kući, pure, mlika, sira. Od matere je ostala ta štedljivost, makar nije morala. Kad sam bio u Parizu išao sam po najboljim restoranima, pa sam vidio kako se može lijepo guštat' - priča Jelčić.

Onda je '87. otišao u Švicarsku. Supruga mu je imala privatnu praksu, fizioterapija, i imali su, kaže, sasvim dovoljno novca za bilo što.

- Ali, ona je radila. A ja, kad sam došao tamo, nisam znao ispeć' dva jaja na oko. Bilo je glupo da ona cijeli dan radi, dođe za pauze dva sata doma i kuva ručak. Pa sam joj rekao da ću ja. A ona pita kako ću to!? Ako sam mogao naučit' sociologiju, antropologiju, mogu i to. Slobo Kutle, moj prijatelj, ne zna čitat', a kuva odlično. Dakle, može se to naučit' - veli Jelčić.

Pa je pokupovao kuharica raznih i učio, tim bolje ako je recept precizan u gram.

- I ja sam to tako izvježbao da smo jeli k'o grofovi, i ručak i večeru. Kad bi nam dolazilo društvo na večeru, ja bih ih dočekao s klopom. Mislili su da naručujem negdje hranu, dok ih ne bih odveo u kužinu da vide - smješka se Jelčić.